

Identificering og behandling af diabetiske fodsår

Gældende for sygeplejerske ansat i Sygeplejen samt social- og sundhedsassistenter og sygeplejersker ansat i Sygeplejens Akut- og Rehabiliteringstilbud, Center Pleje og Omsorg.

Formål	<p>Diabetes kan medføre forandringer i kar og nerver, som betyder at borgere med diabetes er i særlig risiko for udvikling af diabetiske fodsår.</p> <p>Disse forandringer kan forsinke eller helt stoppe sårhelingen, og kan give komplekse sårforløb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op mod 280.000 danskere har fået konstateret diabetes.<ul style="list-style-type: none"> ○ 252.000 med type 2-diabetes og 28.000 med type 1—diabetes. • Omkring 15% af alle borgere med diabetes vil udvikle et fodsår på et tidspunkt i deres liv, af disse vil 70% udvikle et nyt fodsår. <p>Målet er at forebygge hurtig forværring af sår ved borgere med diabetes. Hvis der er opstået sår, skal der hurtigt opstartes hjælp til sårbehandling.</p>
Definition af diabetisk fodsår	<p>”Et diabetisk fodsår kan defineres som en huddefekt under ankelniveau hos en person med diabetes, og sygdomsprocessen omfatter hyppigst neuropati og dernæst arteriel insufficiens, samt ofte fejlstillinger i foden. Der ses ofte nedsat ledbevægelighed og ændret gangfunktion” (Sundhedsstyrelsen, 2021)</p>
Identificering og kompleksitet af diabetisk fodsår	<p>Iskæmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstår grundet nedsat eller manglende blodforsyning til cellerne. • Nedsat cirkulation, grundet arteriosklerose (åreforkalkning) <p>Neuropati:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sensorisk neuropati:<ul style="list-style-type: none"> ○ Påvirket berøringssans, nedsat el. øget smertesans, manglende stillingssans (fodens placering), manglende vibrationssans og ændret kulde/varme oplevelse. • Autonom neuropati:<ul style="list-style-type: none"> ○ Manglende svedsekretion <p>Infektion:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan hurtigt opstå • CRP stigning kan være forsinket
Henvi sning	<p>Hvornår skal borger med diabetisk fodsår henvises til evt. sårsgpl eller sygehus?</p> <p>Henvi sning til Steno Diabetisk Fodcenter: <u>Ved Wagner grad 0-1</u> (se Wagners klassifikation nedenfor) bør der bedes om henvi sning til Diabetisk Fodcenter, via borgers praktiserende læge, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Såret ikke viser tegn til heling, eller markant forbedres i tilstand, efter 2-3 uger med behandling. <p><u>Ved Wagner grad 2-5</u> bør der bedes om henvi sning via. borgers praktiserende læge inden for førstkom mende hverdag.</p> <p>Da der ikke måles ABI (Ankel Brachial Indeks) på borger med diabetiske fodsår, skal der i samme henvi sning til praktiserende læge, bedes om henvi sning til distal blodtryksmåling, som foretages på Nuklearmedicinsk Afd.</p> <p>OBS! Ved påvirket almentilstand, tegn på kritisk iskæmi, vådt gangræn eller plantart abcess skal der henvises til akut udredning og behandling på nærmeste sygehus.</p>

Wagners klassifikation	Wagners klassifikation anvendes ved kategorisering af diabetiske fodsår:		
Sårbehandling af diabetiske fodsår	Sårbehandling ud fra gældende procedure jf. VAR (Se ”links og instrukser” i Nexus) VAR Healthcare > Procedurer > Hud og væv > Kroniske sår > <ul style="list-style-type: none"> • Diabetiske neuropatiske fodsår (ved neuropati) • Diabetiske neuroiskæmiske fodsår (ved nedsat arteriel cirkulation) 		
Arbejdsgangsbeskrivelse	Sygeplejekoordinator: <ul style="list-style-type: none"> • Modtager henvisning fra sygehus el. privatpraktiserende læge om borger med diabetisk fodsår • Opretter henvendelses-/henvisningsskema i Nexus. • Aktiverer tilstanden ”Problemer med diabetisk sår”, under SYMPTOMER/KENDETEGN angives sårets placering. • Eventuelle øvrige informationer dokumenteres hvor de hører til i Nexus. • Oprette indsats og planlægger opstartsbesøg i kalenderen til udekørende sygeplejerske • Evt. telefonisk kontakt til borger vedr. det kommende besøg. Sygeplejerske: <ul style="list-style-type: none"> • Planlægger første besøg ved at pakke relevante sårmaterialer til brug ved sårbehandling. • Evt. Telefonisk kontakt til borger mhp. Koordinering af besøget (Fx hvis borger forinden skal have smertestillende el. Bad) Sårsygeplejerske: <ul style="list-style-type: none"> • Får besked via advisfunktion „Sgpl. Sår” eller telefon om komplekse diabetiske fodsårs problematikker. • Kontaktes, hvis der ikke ses bedring af sårets tilstand inden for 14 dage efter opstart af sårbehandling. • Kontaktes hvis indsatsmålets dato er overskredet. VIGTIGT at advis indeholder: sårets oprindelsesdato og hvad ønskes der sparring eller tilsyn for.		
	Wagner grad 0	Hård hud med risiko for udvikling af sår	
	Wagner grad 1	Overfladisk sår	
	Wagner grad 1A	Overfladisk sår med infektion	
	Wagner grad 2	Dybt sår (til led, knogle eller sene) uden infektion	
	Wagner grad 3	Dybt sår (til led, knogle eller sene) med infektion	
	Wagner grad 4	Nekrose, lokalt	
	Wagner grad 5	Nekrose, hele foden	

Dokumentation	<p>Ved første besøg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilstanden ”Problemer med diabetiske sår”, skal være aktiv og dokumentationen deri, skal være aktuel. • STIMES-vurdering udfyldes. • Noter i handlingsanvisningen i feltet ”Særlig opmærksomhed” hvilken ugedag i den sidste uge i hver måned, sårkassen i hjemmet skal afsprittes og grundig oprydning. • Indsatsmål samt ugedag for dokumenteres nederst i feltet indsatsmål som er realistisk og tidbegrænset (fx. Sårheling inden d xx.xx.xx, som ofte er ca. 3 måneder fra opstart af sårbehandlingen). Der skal oprettes en opgave til den fremsatte forventede helingsdato. • Der skal altid være oprettet en handlingsanvisning opstillet i punktform, som angiver „opskriften” på hvordan såret behandles og hvilke materialer der benyttes. <p>Ugentligt og hver 2. uge:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Minimum</u> 1 x ugentligt skal der opdateres STIMES-vurdering i tilstanden under SYMPTOMER/KENDETEGN. • <u>Minimum</u> 1 x ugentligt skal handlingsanvisning være gennemgået for ændringer og tilrettes. • Mål for sårbehandlingen gennemgås hver 2. Uge – ved ingen heling eller stagnation af opheling af såret, skal der overvejes kontakt til -, sparring med – eller tilsyn af sårsygeplejerske. <p>Ved forværring: STIMES-vurdering skal altid opdateres, hvis der sker forværring af sår</p>
Varetagelse af sårbehandling	Diabetiske fodsår <u>må ikke</u> overdrages til SSA. Her har sygeplejersken fortsat ansvaret og tilsyn af såret, grundet risikoen for komplikationer.
Vurdering	Sygeplejersken, der varetager besøget, har ansvaret for at opdaterer tilstanden ”Problemer med diabetiske sår” og handlingsanvisning, så den er aktuel.
Referencer	Sundhedsstyrelsen. (6. Juli 2021). <i>Udredning og behandling af patienter med diabetiske fodsår</i> . 1_ National klinisk retningslinje om udredning og behandling af patienter med diabetiske fods_r 2021.pdf (sst.dk)